

COM COMUNICAR

*Consells pràctics per redactar
el treball de final de grau*

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONATECH
Servei de Llengües i Terminologia

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Llengües

Universitat de Girona
Servei de Llengües Modernes

COM COMUNICAR

Organització: Un treball escrit no es pot improvisar. Escriure, primer, vol dir pensar.

1. Format

És necessari ajustar-se a les indicacions del professorat per fer el treball. La primera impressió també és important.

— Planificar el treball abans de començar-lo a redactar: pensar en els límits de tema, la llargària del text, el format, l'ordre, el context universitari i els lectors.

— Considerar les parts que ha de contenir un treball (portada, índex, introducció, desenvolupament, conclusions, bibliografia i annexos).

— Pensar en la presentació formal del text (marges alineats, espais, tipus de lletra homogeni).

— Identificar clarament el treball a la portada: títol del treball, i subtítol si s'escau, nom de l'autor, nom de l'estudi, nom de la facultat, escola, etc. i de la universitat, i data.

— Planificar el treball abans de començar-lo a redactar: pensar en els límits de tema, la llargària del text, el format, l'ordre, el context universitari i els lectors.

— Considerar les parts que ha de contenir un treball (portada, índex, introducció, desenvolupament, conclusions, bibliografia i annexos).

— Pensar en la presentació formal del text (marges alineats, espais, tipus de lletra homogeni).

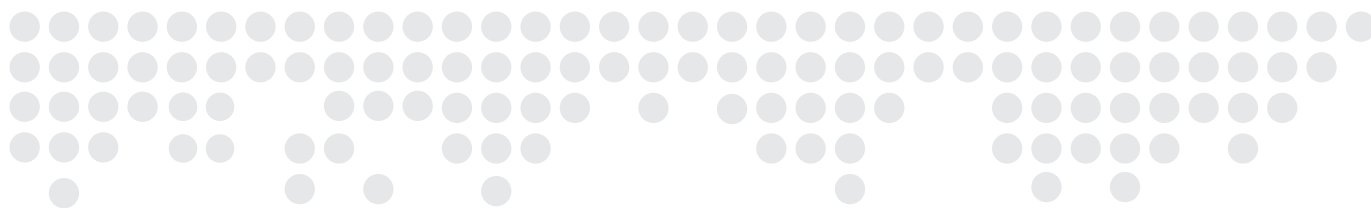
— Situar les taules i les figures tan a prop com sigui possible del paràgraf en el qual s'hi fa referència i identificar-les amb una numeració.

— Orientar el lector amb l'índex complet del treball, degudament paginat.

2. Estructura

Un treball estructurat és més fàcil d'entendre i de recordar que un treball desorganitzat. Tot i que n'hi ha d'altres, l'organització clàssica d'un treball és introducció, desenvolupament i conclusions.

— Buscar idees: documentar-se, fer esborranys, esquemes, pluges d'idees, mapes conceptuals. Abans d'escriure, tenir clar què es vol exposar.

- Delimitar l'objectiu del treball (evitar que sigui massa ampli, imprecís o escassament definit).
- Seguir un itinerari expositiu per evitar un discurs dens o desordenat. L'ordenació pot respondre a diferents criteris:
 - Importància (quina és la informació més important?, quines idees són secundàries?)
 - Lògica (quines dades o conceptes ha de conèixer primer el lector?)
 - Cronologia (què va passar primer?)
 - Interès (quin tema interessa més l'audiència?)
 - Zoom: *zoom in* (de la visió general als detalls), *zoom out* (a la inversa)

Una part ha de situar clarament el tema; una altra l'ha de desenvolupar, i una altra l'ha de resumir i plantejar les conclusions.

Per iniciar intervencions

- Presentar l'objectiu de la recerca, esbossar les idees principals del treball que donen suport a la hipòtesi i explicar la metodologia seguida. També s'hi poden comentar les fonts consultades.
- Contextualitzar el tema i proporcionar les informacions preliminars que ajudin a situar la hipòtesi dins d'un context més extens. Exposar l'estat de la qüestió, per exemple.
- Intentar captar l'atenció del lector en aquest tema. Proporcionar-li una idea del tema que es tracta en el treball i suscitar-hi l'interès.

Desenvolupament

- Defensar amb arguments, exemples i dades l'objectiu i les hipòtesis de la recerca en el desenvolupament del treball. Hi ha tres grans tipus de desenvolupament:
 - Cronològic (del més llunyà al més recent)
 - Comparatiu (del més semblant al més diferent)
 - Dialèctic (una successió d'afirmacions i de refutacions d'objeccions)
- Planificar l'ordre de presentació de les idees que es volen desenvolupar. És útil preparar un esquema breu amb els diferents arguments.
- Distribuir en capítols i apartats el procés d'investigació que es presenta: un capítol per a cada idea principal, un apartat per a cada idea secundària.
- Seguir una seqüència lògica en el desenvolupament de les idees: a cada pas, cal reflexionar sobre quin és el pas que ha de venir a continuació perquè el lector pugui seguir fàcilment el procés que es presenta.

Conclusions

- Sintetitzar els resultats del treball. Les conclusions no són opinions personals, sinó la valoració final del que s'ha aconseguit amb la investigació.
- Recuperar les idees principals, recordar l'objectiu del treball i els lligams lògics que les uneixen. En les conclusions també es poden proposar solucions a alguns problemes detectats, es pot indicar l'aplicació pràctica del TFG o proposar noves vies de recerca.

Les idees han d'estar ben estructurades en paràgrafs i apartats, de manera que faciliti al lector la comprensió global del text.

- Presentar cada idea en un paràgraf, com a norma general. Hi ha idees complexes, però, que poden requerir més d'un paràgraf per desenvolupar-les.
- Distribuir el text en paràgrafs que convidin a llegir el text, evitar els paràgrafs massa llargs (tenen l'aparença de bloc i fan feixuga la lectura) i els d'una sola frase (una successió d'aquest tipus de paràgrafs sembla una llista d'idees deslligades).
- Relacionar els paràgrafs adequadament perquè no se'n perdi la connexió.
- Utilitzar els connectors i els marcadors textuais per fomentar la llegibilitat del text:

- **Els connectors** són paraules o expressions que relacionen les idees entre si, sovint a l'interior de l'oració. N'hi ha de diferents tipus:

- **Per indicar causa:** ja que, a causa que, a causa de, perquè, com que, atès que, per culpa de, gràcies a... [Per a errors freqüents en l'expressió de la causa, vegeu la fitxa 35 del *Fitxer lingüístic*: (<http://www.upc.es/slt/fl>)]

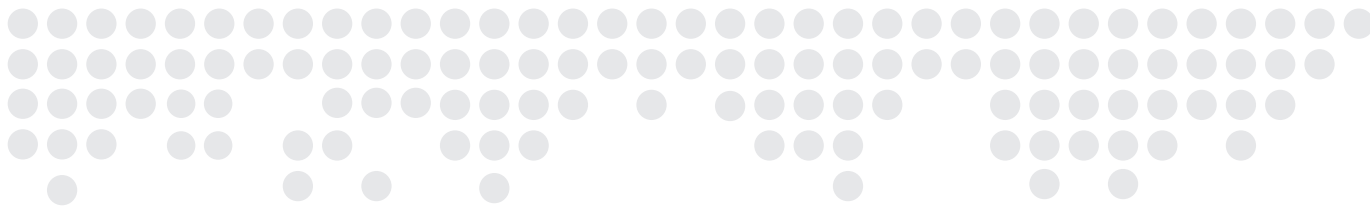
- **Per indicar conseqüència:** en conseqüència, conseqüentment, per tant, de manera que, per això, cosa que, és per aquesta raó que, doncs, per tant...

- **Per indicar condició:** si, només de, en cas de, en cas que, a condició de, a condició que...

- **Per indicar finalitat:** a fi de, a fi que, per tal de, per tal que, amb l'objectiu de, amb l'objectiu que, perquè, per...

- **Per indicar oposició o contrastar idees:** però, en canvi, en contra, al contrari, tanmateix, ara bé, malgrat que, tot i que, amb tot, no obstant això, malgrat això, encara que, al mateix temps, després de tot, al cap i a la fi...

- **Per expressar temps:** abans, anteriorment, al mateix temps, simultàniament, després, més tard, més endavant, a continuació, aleshores, tot seguit, sempre, mai, mai més, una vegada, un cop...

• **Els marcadors textuais** serveixen per ordenar i relacionar la informació, i les diferents parts del text: introducció, resum, conclusions, exemples...

— **Per introduir un tema:** l'objectiu principal d'aquest treball, ens proposem exposar/argumentar, aquest treball tracta de...

— **Per iniciar un tema nou:** respecte de, respecte a, pel que fa a, quant a, un altre punt/aspecte és, el punt següent tracta de...

— **Per fer referència a un punt exposat anteriorment:** com hem dit abans, com s'ha dit més amunt, reprenent el tema, la qüestió que tractàvem, si considerem tots aquests factors/causes/conseqüències/exemples...

— **Per fer distincions:** d'una banda, d'altra banda, en canvi, malgrat això, encara que, si bé, al mateix temps, després de tot...

— **Per marcar ordre:** primer, primerament, en primer lloc, d'entrada, segon, en segon lloc, tercer, en tercer lloc, en darrer lloc, finalment, en últim terme...

— **Per continuar sobre un mateix punt:** a més a més, a més, alhora, al mateix temps, tot seguit, així mateix, paral·lelament, tenint en compte tot això, podem deduir-ne que, al marge d'això...

— **Per posar èmfasi en un punt:** és a dir, això és, igualment, en altres paraules, dit d'una altra manera, tal com s'ha dit, cal tornar a dir, s'ha de tenir en compte, el més important, la idea central, convé ressaltar, cal insistir en...

— **Per posar exemples:** per exemple, un bon exemple d'això és, n'és un bon exemple, per posar un exemple, es pot exemplificar, com a exemple, en particular, en concret, com ara, és el cas de, una bona mostra de, com a mostra de, per il·lustrar el que exposem...

— **Per resumir:** en resum, resumint, recapitulant, recollint el més important, breument, en conjunt, globalment...

— **Per acabar:** en conclusió, en definitiva, així doncs, per acabar, finalment...

Autoria: Un text és el desplegament d'una personalitat única i irrepetible.

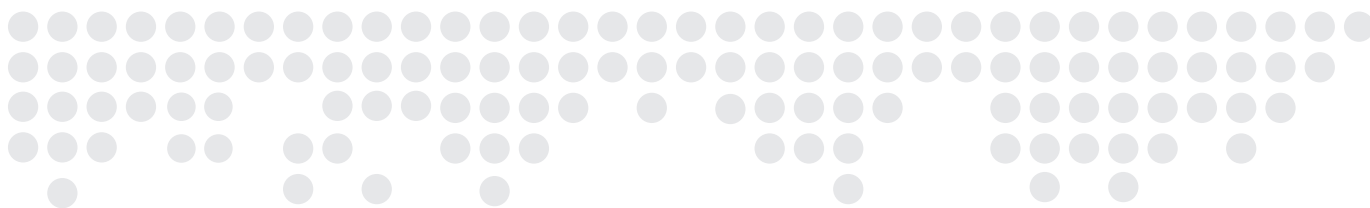
3. Persuasió

Cal triar un estil propi que atrapi el lector.

— Adoptar un estil clar concís i correcte, sobretot fer que l'escrit sigui entenedor i atractiu per al lector.

— Exposar les idees de manera positiva i funcional.

— Triar un títol suggeridor que reflecteixi el contingut i l'objectiu real del treball.

- Intentar transmetre l'opinió de manera elegant.
- Expressar les opinions pròpies sobre la bibliografia que s'hagi consultat.

4. Capacitat crítica i argumentativa

Cal utilitzar arguments, tenir criteri i opinió; és a dir, cal pensar per un mateix.

- Integrar les opinions personals de les posicions ideològiques amb els coneixements verificables que hi ha sobre el tema sense contradiccions.
- Buscar idees o hipòtesis sòlides, atractives i originals. Argumentar-les, justificar-les.
- Expressar-se amb la màxima precisió possible i concentrar-se en el que realment sigui essencial.

5. Ús de les fonts

Si no se cita adequadament es plagia, i plagiar implica manca d'originalitat i de creativitat. Digues el que vols dir amb les teves paraules.

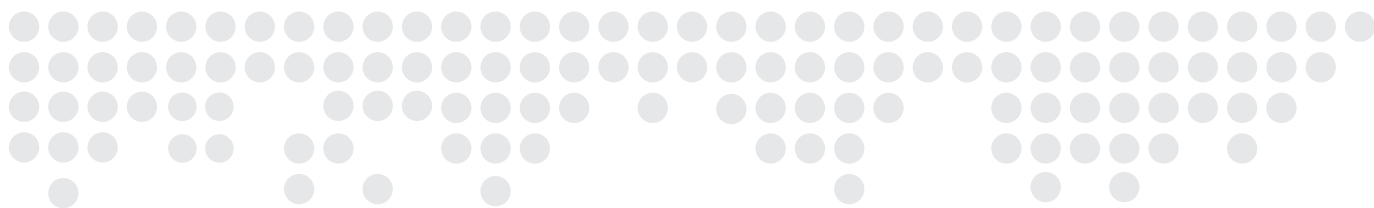
- Especificar sempre d'on prové qualsevol informació que no sigui original de l'autor del treball. Marcar entre cometes les cites literals, els extractes i la reproducció de textos que s'insereixen en el discurs general. Si no ho es fa així, si l'autor del treball s'apropia de les idees i les paraules d'altres sense dir-ho, es fa plagi o engany acadèmic. Així doncs, a peu de pàgina o al final del treball, hi ha d'haver degudament identificada mitjançant numeració la referència bibliogràfica de la cita utilitzada.
- Resumir les diferents fonts d'informació i adaptar-les al vocabulari propi.

Claredat: L'escriptura clara sol ser el reflex d'unes idees o uns objectius clars.

6. Llenguatge d'especialitat

És necessari comunicar amb precisió, concisió i especificitat, i per fer-ho hem de conèixer el llenguatge de la nostra disciplina.

- Fer servir un llenguatge formal i neutre, adequat per a un treball acadèmic.
- Pensar la manera d'expressar-se com a autor del text: en 1a o en 3a persona, i mantenir-la al llarg del treball.
- Buscar la manera més clara d'expressar-se, tendir a la naturalitat.

- Expressar-se amb la màxima precisió possible i concentrar-se en el que realment sigui essencial.
- Fer servir verbs en lloc de substantius, ja que donen més agilitat al text.
- Fer servir paraules de significat concret i precís (dur a terme, construir, efectuar, elaborar... en lloc de realitzar, fer).
- Evitar els mots crossa (a nivell de, en funció de, en qualsevol cas...) i paraules multiús (aspecte, cosa, problema, fet, tema, dir, fer, tenir...).
- Evitar que el to del discurs sigui pompós, amb passatges confusos i amb un excés de paraules buides de contingut.
- Mantenir el grau d'especificitat del tema durant tot el treball.
- Fer servir la terminologia catalana. És recomanable seguir aquest ordre de preferència:
 - Terme català
 - Terme català i terme anglès entre parèntesis i en cursiva
 - Terme anglès en cursiva i descripció del terme en català entre parèntesis
 - Terme anglès en cursiva
- Evitar la variació terminològica, per defugir confusions: per exemple, si es fa servir xarxa de realimentació no canviar aquest terme per un altre com ara xarxa de retroacció dins del mateix text.

7. Comprensibilitat

Un text és més fàcil de llegir i comprendre si les idees estan ben travades per mitjà de mecanismes sintàctics i morfològics.

Frases

- Fer-les simples i curtes: limitar els incisos, les frases negatives i la veu passiva.
- Fer servir l'ordre natural de la frase: subjecte + verb + complements; col·locar les paraules clau i les idees importants al començament.
- Tallar les frases massa llargues.
- Revisar les frases i eliminar el contingut que sigui irrellevant i les expressions buides de significat amb l'objectiu de deixar un text entenedor, atractiu i clar.

Puntuació

— Pensar en la puntuació com a eina per facilitar la comprensió del text. La puntuació és un dels recursos bàsics per distribuir i organitzar l'estructura i el contingut del text escrit. Els signes de puntuació, doncs, estan al servei de la comprensió dels textos.

— No posar mai una coma entre el subjecte i el verb.

— Vigilar la puntuació en els incisos; sempre hi ha d'haver una coma a l'inici i una altra al final.

Referents gràfics

— Referenciar adequadament i de manera entenedora els elements gràfics, situant-los en el lloc estratègic.

— Ser coherents amb el tractament gràfic que s'aplica als títols i subtítols, tipus i cos de lletra, negretes, cursives, etc. És important que cada nivell jeràrquic es pugui identificar amb un tractament gràfic concret.

Correcció: Els aspectes convencionals són superficials, però essencials: qui vol llegir un text amb faltes o que no respecta acords lingüístics bàsics?

8. Ortografia

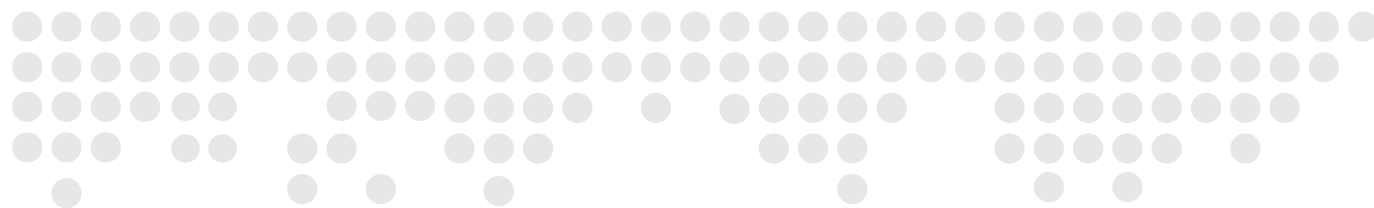
És necessari redactar sense errors ortogràfics. Es poden utilitzar algunes eines, però hem de recordar les limitacions que tenen.

— Revisar els aspectes gramaticals al final.

— Utilitzar el verificador o corrector ortogràfic.

— Deixar reposar l'escrit.

— Revisar tot el treball (no només la forma: estil, gramàtica, ortografia, puntuació en paraules i frases, sinó també el contingut: estructura, idees, sentit global en oracions i fragments extensos).

9. Convencions

Les abreviatures, les xifres, les majúscules, els signes de puntuació, els signes gràfics... cal escriure'ls segons els criteris establerts.

— Comprovar les abreviatures fixades i els símbols internacionals. Les institucions internacionals tenen establerts criteris d'ús d'aquests recursos.

— Usar les majúscules i les minúscules amb mesura, només en casos necessaris.

— Ser coherents a l'hora d'utilitzar les convencions.

— Consultar els criteris generals per elaborar les citacions textuais dins del text (tipus de lletra, cometes, claudàtors, puntuació, guions).

— Evitar fer servir alhora diversos recursos tipogràfics per destacar algun element del text.

